

Sessizliğin Sesi

Myron Uhlberg

1. Baskı - Beyaz Balina Yayınları, İstanbul 2020
Son Baskı - Beyaz Balina Yayınları, İstanbul 2024

Sessizliğin Sesi

Myron Uhlberg

Özgün adı: *The Sound of Silence*
Growing up Hearing With Deaf Parents

ISBN: 978-605-188-482-0

YAYINEVİ SERTİFİKA NO: 49238

MATBAA SERTİFİKA NO: 48625

© Myron Uhlberg, 2019

İlk baskısı 2019 yılında Amerika'da, Albert Whitman & Company tarafından yapılmıştır.

© Bu kitabın Türkçe yayın hakları Albert Whitman & Company'den, AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmış olup Beyaz Balina Yayınlarına aittir.

Bu kitaptaki işaret dilinin, Türk İşaret Dili'ne uyarlanmasını sağlayan İşaret Dili Eğitmeni ve Araştırmacısı Sayın SERKAN URAL'a teşekkür ederiz.

Yayın yönetmeni: Bülent Oktay

Editör: Filiz Çiçek

Çeviren: Çiğdem Öztekin

Kapak tasarımı: Ayşe Çalışkan

Sayfa tasarımı: Kübra Yeşilyurt

Baskı: Ekosan Matbaacılık

Cilt: Deniz Matbaa, İstanbul

Beyaz Balina Yayın Sanat Dağıtım Paz. San. ve Tic. Ltd. Şirketi

Ömerli Mah. Harmantepe Cad. No: 17 K: 4

Arnavutköy / İstanbul

Tel: 0212 544 41 41 - 544 66 68 - 544 66 69

Faks: 0212 544 66 70

info@beyazbalina.com.tr

Sessizliğin Sesi

Duyabilen Biri Olarak
İşitme Engelli Ebeveynlerle Büyümek...

Myron Uhlberg

Çeviren: Çiğdem Öztekin

*Ebeveynlerim; Louis ve Sarah Uhlberg,
onların torunları; Eric, Robin ve Ken,
torunlarının çocukları;
Alexandra, Kelli, Max ve Miles'in anısına.
Eşim Karen'e en derin şükranlarımla,
erkek kardeşim Irwin'in anısına.*

I. KISIM

3A Numaralı Apartman Dairesi

1. BÖLÜM

Dramatik Bir Karşılama

İlgi odağı olmaktan asla hoşlanmadım. Ama doğduğum günden yani 1 Temmuz 1933'ten beri istemesem de aile çevremde hep ilgi odağı oldum.

Aslında o gün yani doğduğum gün her şey olağan dışıymış. Öncelikle dünyaya geldiğim gün, ebeveynlerimin yaşadığı New York, Brooklyn'de şehrin tarihindeki en büyük yıldırımli, gök gürültülü fırtınalardan biri yaşanıyormuş. Babamın anlattığına göre, o gece gökten aşağı düşen devasa şimşekler, akaryakıt tanklarına isabet ediyor, patlamalarla birlikte gökyüzüne dağılan yüzlerce kıvılcım, geceyi gündüze çeviriyormuş. Ve büyük gök gürültüleriyle çarpışan bulutlar, taşıdıkları suyu Brooklyn'e bırakıyor, geniş bulvarlarını, cılgıncasına çağlayarak akan nehirlerle dönüştürüyormuş.

İşte bu kaostun tam ortasında babam, annemin doğum yapmak üzere olduğu Coney Adası* Hastanesi'ne koşarken, ölüm perisi olarak gördüğü gökyüzüne haykırıyor, isyan ediyormuş.

İnsanlar bazen benim dramatik olduğumu söylerler. Bunun nedeninin doğumumdaki dramatik koşullar olabileceğini düşünüyorum. Aslında o gece ilgi odağı olmamın tamamen başka bir nedeni daha vardı. Şöyle ki benim ebeveynlerim işitme engelli. Dolayısıyla o akşam, doktorlar dâhil hiç kimse, benim de işitme engelli olup olmayacağım konusunda bir şey söyleyemiyormuş.

Sonunda dünyaya geldiğimde babam bana, daha ben annemin kucağındayken ilk sözcüklerini elleriyle söylemiş. Zaten işitme engelli biri olarak babamın bana konuşarak söyleyebileceği bir sözü olamazdı. Konuşmak yerine sevinç dolu el işaretleriyle beni karşılamış. Ellerini havada heyecanla, coşkuyla sallıyormuş:

“Hoş geldin! Hoş geldin! Gözlerini aç. Artık evindesin!”

Birçok çocuk konuşmayı, annelerinin küçük kulaklarına fısıldadığı, “Seni seviyorum,” sözcükleriyle öğrenir. Bense ilk dilimi, yarı kapalı gözlerimin arasından gördüğüm babamın el hareketlerini izleyerek öğrendim.

* Brooklyn, New York'ta bir ada. Eskiden gerçek bir adayken günümüzde dar bir su yoluyla ana karaya bağlanmış ve ada hâlini kısmen kaybetmiştir. 20. yüzyılın ilk yarısı boyunca eğlence parkları ve Atlantik Okyanusu kıyısındaki plajları çok popülerdi. (Ç. N.)

SESSİZLİĞİN SESİ

Babam haklıydı. Evimdeydim. Ancak ebeveynlerimin aksine etrafımdaki mırıltıları ve hastane penceresinin dışındaki fırtınanın sesini duyabiliyordum. İşte böylece bir ayağımla ebeveynlerimin sessiz dünyasına, diğer ayağımla farklı bir dünyaya adım atıyordum. Bir gün kendi dünyam olacak dünyaya...

2. BÖLÜM

Yeni Bir Yaşam Kurmak

Ebeveynlerimin evi; Coney Adası'na pek uzak olmayan bir yerde, kırmızı tuğlayla kaplı bir apartmanın üçüncü katında, dört odalı bir apartman dairesiydi. Yaz günlerinde, rüzgâr uygun yönden estiğinde, eğer mutfak penceremiz açıksa Atlantik Okyanusu'nun tuzlu havasını koklayabiliyorduk. Bazen bu kokuya, biraz da olsa Nathan'ın ünlü sosisli sandviç büfesinden gelen kızarmış sosis kokusuyla birleşen nefis hardal kokusu karışabiliyordu (tabii bu benim hayal gücümün ürünü de olabilirdi).

Yine böyle bir öğleden sonra –o sırada işaret dilini anlayabilecek kadar büyümüşüm– babam bana dünyaya gözümü açtığım o çılgın gecede, gökyüzüne bakıp isyan etmesinin nedenlerini anlattı. Bu onun öyküsüydü. Tabii benim öykümün de başlangıcı.

Babam her zamanki gibi elleriyle konuşuyordu. Elleri onun sesiydi. Ve bu ellerde onun anıları gizliydi.

Babam da benim gibi doğduğunda duyabiliyormuş. Ama çok küçükken ağır bir hastalık geçirmiş hatta ebeveynleri onun öleceğini düşünmüşler. Yüksek ateş, bir haftadan uzun bir süre vücudunu âdeta esir almış. Sonunda ateşi düşmüş, ölüm tehlikesini atlatmış, hayatta kalmış ancak artık hiçbir sesi duyamadan yaşamak zorundaymış.

Babam, “Bu hiç adil değil,” dedi ellerinin öfkeli, hızlı hareketleriyle. Ona bakınca babamın duygularını anlayabiliyordum; mutlu, öfkeli, kızgın, düşünceli, şakacı, ciddi... Yaptığı işaretleri izlemem, bunun için yeterliydi. Nasıl ki bir aktör, yaşattığı karakteri söylediği sözlerle değil onları söyleyiş şekliyle canlandırıyorsa babam da işaretleri yapış şekliyle söylediğinden çok daha fazlasını anlatıyordu.

Babam bana ebeveynleri duyabildiği için onlarla ilişki kurmakta çok zorlandığını anlattı. Babasıyla anlaşmak için kullandıkları yalnızca birkaç işaret varmış: ye, sakın ol, sus, uyu. Bunların hepsi, yapması gerekenleri bildiren işaretlermiş. Aralarında *sevgi* ifade eden bir işaret olmamış.

Babamın ise anneme *sevgisini* ifade ettiği bir işaret vardı. Bu, kendi yarattığı, evimize özgü bir işaretti ve sık sık kullanıyordu. Babam bana, annemle arasındaki dilin nicelik açısından fakir olsa da nitelik ve içerik açısından çok zengin olduğunu anlattı. Babam annemle işaretlerden çok, ona baktığında gözlerinde beliren parıltıyla anlaşıyordu. Bu bakış özeldi, yalnızca babama özgüydü.

Babam sekiz yaşına bastığında duyma engellilerin devam ettiği Fanwood Okulu'na gönderilmiş. Burası duyma engelli çocukların gittiği bir tür askerî okulmuş. Babam bu okula başladığında, özürlü olduğu için ebeveynlerinin ondan kurtulmak istediklerini düşünmüş. Okuldaki ilk günlerinde uykuya dalmadan önce hep ağlıyormuş. Ama yavaş yavaş aslında terk edilmediğini anlamış. Bu bir anlamda onun için kurtuluşmuş. Yaşamında belki de ilk kez çevresinde, onun gibi çocuklar varmış. Ve sonunda artık yalnız olmadığını görmüş.

Ancak Fanwood'da aldığı eğitim hem iyi hem de kötüymüş. O dönemde duyma engellilerin gittiği birçok okulda olduğu gibi çocuklar, duyabilen öğretmenler tarafından eğitiliyorlarmış. Dolayısıyla öğrencilere işaret dilini öğretecekleri yerde, onlara konuşmayı öğretmeye çalışıyorlarmış.

İşitme engelli olmak yani duyamamak o kişinin konuşamadığı, dilsiz olduğu anlamına gelmez. İşitme engellilerin de ses telleri vardır ve konuşabilirler. Ama kendi seslerini duyamazlar, dolayısıyla onlara kendi dillerini öğretmek çok zordur. Her ne kadar babam ve sınıf arkadaşları, öğretmenleri ile iş birliği içinde çabalasalar da hiçbirisi –az duyan biri kadar bile– konuşmayı öğrenememiş.

Daha da kötüsü babamın okuduğu yıllarda işaret diliyle anlaşmak kesinlikle yasakmış. Duyan öğretmenler, işaretleşmenin iletişim kurmak için çok basit ancak aptallara ve eğitimsizlere özgü bir yöntem olduğunu düşünüyorlarmış. Çok